

2005-03-02

Ü Monetarismus:

Milton Friedman – pochází z tzv. Chicagské školy, odpůrcem politiky státních zásahů, rozpracoval tzv. kvantitativní teorii peněz, výrazně ovlivnil teorii spotřeby – teorie permanentního důchodu, ovlivnil Phillipsovu křivku – dělení na krátkodobou a dlouhodobou.

Doporučovali, že by se banka měla zaměřit na peněžní zásobu, jejich doporučení pro centrální banky bylo, že peněžní zásoba by měla růst stabilním tempem

Ü Nová klasická ekonomie – tzv. Monetarismus II., zavedli racionální očekávání.

Robert E. Lucas, Jr.

Robert J. Barro

Ü Ekonomie strany nabídky:

Artur Laffert – tzv. Lafferva křivka

Ü Teorie veřejné volby – zkoumání politického cyklu

James M. Buchanan Jr.

Ü Postkeynesiánský model – přímo navázali na Keynesa a k makroekonomii vytvořili vlastní mikroekonomické základy, odmítli klasické. Tzv. Teorie endogenních peněz.

Joan Robinsonová

Ü Nové keynesiánství – chtěli se vyrovnat s kritikou Keynesa, je založeno na mikroekonomii, snaží se dokázat, že mzdy a ceny jsou skutečně nepružné.

Ekonomie:

Ü Pozitivní – popisuje stav, např. míra inflace je 5%.

Ü Normativní – vytváří normy a hodnotící soudy, např. míra inflace by neměla být vyšší jak 5%.

UKAZATELE VÝKONNOSTI EKONOMIKY:

Hrubý domácí produkt – HDP:

Ü Tržní hodnota veškerých finálních statků vyprodukovaných v dané ekonomice za dané časové období.

Ü Nutno se vyhnout tzv. dvojitému započítávání, jinak by HDP bylo mnohonásobně vyšší => **finální statek** je takový statek, který nejde do výroby a je tedy určen ke konečné spotřebě nebo vývozu.

Ü V praxi se používá tzv. **součet přidaných hodnot**.

Ü **Tržní hodnota** – statky a služby jsou v tržních cenách = v cenách, které platí kupující.

Ü **Tržní cena** se liší od ceny výrobců – rozdíl je v nepřímých daních. U statků, které se běžně neobchodují – cenu odhadují statistické. Inputované nájemné – statistické ho odhadnou a započítají do HDP.

Ü Dříve se některé činnosti do HDP **nezahrnovaly** – především nelegální. Chystají se odhady prodeje ve stáncích, sprotitné, drogy, prostituce.

Ü HDP zahrnuje statky a služby **na daném území** bez ohledu na to, kdo je vlastník výrobního faktoru => rezident (obyvatel dané země) nebo nerezident (cizinec).

Ü **Za dané časové období** – za rok nebo čtvrtletí (první odhady). Nezahrnují se ceny dříve vyrobených statků.

Zjišťování HDP:

Ü **Výdajová** – sečteme veškeré výdaje vynaložené na finální statky a služby.

$$\text{HDP} = C + I + G + NX$$

- C – spotřební výdaje domácností – výdaje domácností na statky krátkodobé spotřeby (potraviny, oblečení), na statky dlouhodobé spotřeby (auta, televize), na služby (vzdělání, doprava). Tvoří největší položku, přes 50%

- I – výdaje na investice – hrubé soukromé investice, tok investic, máme na mysli reální investice, ne finanční. Výdaje financované zejména podniky nebo případně domácnostmi, dělíme je:

- Investice do fixního kapitálu – nové stroje, budovy – v průběhu používání dochází k opotřebování. Do této položky patří i výdaje domácností na bydlení
- Investice do zásob – mohou být kladné, záporné nebo nulové, jedná se o meziprodukty určené k dalšímu prodeji nebo dalšímu využití

- G – vládní nákupy výrobků a služeb – celkové vládní nákupy = vládní nákupy výrobků a služeb a výdaje na transfery.

- NX – čistý export – export zmenšený o import, export zvyšuje HDP, import snižuje HDP

Ü **Výrobní** – statky a služby musí někdo vyrobit => sečteme přidané hodnoty na jednotlivých stupních výroby (primární, sekundární, terciální)

- **Hrubé přidané hodnoty** obsahují odpisy a nepřímé daně zmenšené o subvence

Ü Důchodová

- Mzdy a další náklady na práci (co platí zaměstnavatel)
+ renty (nájem atd.)
+ čisté úroky (rozdíl mezi zaplacenými a získanými)
+ zisky firem (včetně důchodů ze sebezaměstnání)
+ odpisy
+ nepřímé daně a subvence
= HDP důchodovou metodou
  - Např. mzdy, renty (nájemné), úroky, zisk
- } ČDD – čistý domácí důchod

Dělení HDP:

Ü **Reálný** – produkt ve stálých cenách

Ü **Nominální** – vyjádřen v tzv. běžných cenách daného roku

Deflátor HDP:

$$\text{Deflátor HDP} = \frac{\text{nominální HDP}}{\text{reálný HDP}}$$

Ü Je to cenový index

Čistý domácí produkt – ČDP:

- Ü Hrubý domácí produkt obsahuje hrubé investice – odpisy
- Ü Čistý domácí produkt obsahuje čisté investice – bez odpisů
- Ü **HDP = ČDP + odpisy**

Hrubý národní produkt – HNP:

- Ü HDP – vyrobeno na daném území, ať rezidentem nebo nerezidentem
- Ü HNP – vyrobeno rezidenty daného státu kdekoli ve světě
- Ü **HNP = HDP + saldo zahraničních důchodů**
- Ü Saldo zahraničních důchodů: co naši vydělají v cizině mínus co cizinci vydělají u nás

Parita kupních sil – vnitřní a vnější kupní síla statků je stejná, vezme se spotřební koš => cena v jednotlivých státech

Důchody:

- Ü **Národní** – sečteme veškeré důchody z vlastnictví (práce, půdy a kapitálu) a zohledníme saldo zahraničních důchodů (bez odpisů a daní zmenšených o subvence). Měří souhrn důchodů z běžné produkce statků a služeb.
- Ü **Osobní** – odečteme-li položky, které jednotlivci nedostávají a přičteme položky, které dostávají z jiných zdrojů než je běžná produkce.
- Ü **Disponibilní** – od osobního důchodu odečteme osobní daně

HDP a ekonomický blahobyt:

- Ü HDP nejsledovanější ekonomický ukazatel, ztotožňuje se s ekonomickým blahobytem lidí. Blahobyt však obsahuje něco jiného než HDP.
- Ü **Čistý ekonomický blahobyt** – vychází z HDP, ale nějakým způsobem ho upravuje
- Ü Šedá ekonomika – melouchy
- Ü Černá ekonomika – drogy, prostituce

Přehled:

Hrubý domácí produkt

+ saldo zahraničních důchodů

Hrubý národní produkt

- znehodnocení kapitálu (odpisy)

- nepřímé daně zmenšené o subvence

Národní důchod

- nerozdělené zisky

- dně podniků

- příspěvky na sociální a zdravotní pojištění

+ transferové platby

+ úroky od vlády

Osobní důchod

- osobní daně

Disponibilní důchod